

Załącznik
do Uchwały Nr V/50/2019
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego
z dnia 14 lutego 2019 roku

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

**Tomaszów Mazowiecki
Styczeń 2019r.**

Spis treści

1. Wstęp.....	str. 3
2. Podstawa prawna.....	str. 4
3. Charakterystyka społeczno – demograficzna miasta Tomaszowa Mazowieckiego.....	str. 5
3.1. Pomoc społeczna.....	str. 8
3.2. Świadczenia Rodzinne, Fundusz Alimentacyjny i Świadczenie Wychowawcze.....	str. 12
3.3. Karta Dużej Rodziny.....	str. 13
3.4. System edukacyjno - wychowawczo - opiekuńczy.....	str. 14
3.5. Sytuacja mieszkaniowa.....	str. 16
4. Adresaci programu.....	str. 18
5. Zasoby instytucjonalne.....	str. 19
6. Analiza SWOT.....	str. 19
7. Słowniczek.....	str. 22
8. Cele programu.....	str. 23
9. Finansowanie programu.....	str. 28
10. Monitorowanie i realizacja programu.....	str. 28
11. Zakładane efekty realizacji programu.....	str. 28

1. Wstęp

Rodzina jest naturalnym środowiskiem wychowawczym każdego dziecka, zapewniającym mu bezpieczeństwo emocjonalne i kształtującym system wartości. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie stabilności i zaspakaja jego potrzeby.

Pogłębiające się negatywne zjawiska takie jak alkoholizm, narkomania, przemoc, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, brak stabilizacji życiowej i zawodowej sprawiają, że w obecnym czasie mamy do czynienia z kryzysem rodziny.

Trudności jakie napotyka rodzina w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej mogą być zróżnicowane. Wychodząc naprzeciw potrzebom rodzin i zagrożeniom należało stworzyć możliwości mające na celu wszechstronne wsparcie dla rodzin mieszkających na terenie naszego miasta. Dlatego też istotnym elementem pomocy dla rodzin z dziećmi z terenu Tomaszowa Mazowieckiego jest opracowanie i dostosowanie rodzaju i form wsparcia do rzeczywistych potrzeb rodziny i dzieci.

Organizacja pieczy zastępczej oraz obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej został nałożony na jednostki samorządu terytorialnego ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Najważniejszym jednakże zadaniem systemu wsparcia rodziny jest utrzymanie dziecka w rodzinie bądź umożliwienie powrotu dziecka do rodziny naturalnej oraz wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez działania wspierające podmiotów do tego powołanych. Stąd jednym z elementów przedstawionego programu to działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące i informacyjne.

Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci wymaga ścisłej i zorganizowanej współpracy wszystkich instytucji i organizacji działających w zakresie wspierania rodziny.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 jest kontynuacją zadań realizowanych w ramach minionych programów i wpisuje się w system Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016-2020.

2. Podstawa prawna

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019 -2021 jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny w szczególności z :

- Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1999 r.
- Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym z dnia 25 lutego 1964 r.

(Dz. U. z 2017 r. poz. 682; z 2018r. Poz.950)

- Ustawą z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich

(t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969)

- Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

(t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.994 z późn. zm.)

- Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

(t.j. Dz. U. z 2018r. poz.1508 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.998 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 27 lipca 2001r. o kuratorach sądowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.1014 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(Dz. U. z 2015r. poz.1390 tekst jednolity)

- Ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz.2137)

- Ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii

(t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1030 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych

(t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 2220 z późn zm.)

- Ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

(t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 554 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

(t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn zm.)

- Ustawą z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017r. poz. 1832 z późn zm.; z 2018r. poz.1544 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe

(t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 996 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

(t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 603 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1265 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 2134 z późn. zm.)

- Ustawą z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 1860 z późn. zm.; z 2018r. poz.1076 z późn.zm.)

3. Charakterystyka społeczno – demograficzna miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Diagnoza do Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 została opracowana na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim, Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej, Wydziału Edukacji, Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim, Urzędu Stanu Cywilnego w Tomaszowie Mazowieckim, Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim, spółdzielni mieszkaniowych, Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Teren miasta Tomaszowa Mazowieckiego zamieszkuje 59.968 osób (stan na dzień 31.12.2018r.), w tym 10.604 stanowią dzieci i młodzież do 18 roku życia tj. 17,68% wszystkich mieszkańców.

Tabela nr1. Liczba mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2016 – 2018

ROK	2016	2017	2018
Liczba mieszkańców	61.250	60.549	59.968

Źródło danych: Dane Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Od kilku lat odnotowuje się spadek liczby ludności. Tendencja ta jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego, oraz migracji do większych aglomeracji i emigracji poza granice kraju z przyczyn ekonomicznych.

W latach 2016 – 2018 odnotowanych zostało **1637** urodzeń na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego:

- 530 w 2016r.
- 581 w 2017r.
- 526 w 2018r.

Tabela nr 2. Statystyka rejestracji zdarzeń w Powiecie Tomaszowskim w latach 2016 – 2018

Zdarzenia/Rok	2016	2017	2018
Liczba zawieranych małżeństw	426	395	360
Liczba rozwodów	148	148	151
Liczba urodzeń	848	871	749
Liczba zgonów	1135	1104	1106
Przyrost naturalny	-287	-233	-357

Źródło danych: Dane Urząd Stanu Cywilnego w Tomaszowie Mazowieckim

Tomaszów Mazowiecki należy do miast województwa łódzkiego, gdzie od kilku lat liczba osób bezrobotnych systematycznie się zmniejsza, co spowodowane jest ożywieniem gospodarczym całego kraju oraz znacznej liczby ofert pracy i nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla osób długotrwale bezrobotnych i po 50 roku życia.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców miasta w Powiatowym Urzędzie Pracy w 2016 roku wynosiła 2522 osób, w tym 1335 osób to osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy.

Natomiast w 2018r. liczba bezrobotnych to 2010 osób, w tym długotrwale 878.

Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim zajmuje się nie tylko pośrednictwem pracy, ale również aktywizacją zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Tabela nr 3. Liczba zarejestrowanych mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego w Powiatowym Urzędzie Pracy

Rok	2016	2017	2018
Bezrobotni ogółem	2522	2237	2010
Bezrobotni długotrwale	1335	1083	878

Źródło danych. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim

Najczęstszymi przyczynami pozostawania poza strefą zatrudnienia jest obecnie: brak wykształcenia lub doświadczenia zawodowego, niepełnosprawność, wysokie oczekiwania płacowe, zmianowy system pracy, a także obawa przed utratą świadczeń pomocowych takich jak Świadczenie Wychowawcze 500+.

W ramach corocznie zawieranego porozumienia pomiędzy Starostą Powiatu Tomaszowskiego a Gminą - Miasto Tomaszów Mazowiecki w sprawie organizacji prac społecznie - użytecznych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Powiatowym Urzędem Pracy organizuje prace społecznie – użyteczne na podstawie kontraktu socjalnego dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających z pomocy społecznej. W 2016r prace społecznie - użyteczne wykonywało 86 osób bezrobotnych, w 2017 roku 97 osób, a w 2018 roku powyższe prace wykonywało 87 osób. Na realizację zaplanowano 24000 godzin, 40 godzin miesięcznie, nie więcej jednak niż 10 godzin tygodniowo na osobę.

Problemem w utrzymaniu miejsca zatrudnienia coraz częściej są uzależnienia takie jak: alkoholizm, środki psychoaktywne, dopalacze.

Rodziny, w których występuje bezrobocie i ubóstwo wspomagane są przez system świadczeń umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych przybierających formę pieniężną oraz rzeczową.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2016-2017 realizował projekt „Integracja” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej skierowany zwłaszcza do osób bezrobotnych. W okresie realizacji projektu z form wsparcia skorzystało łącznie 115 osób. Uczestnicy projektu brali udział w warsztatach ze stylistą, psychologiem, prawnikiem, kosmetyczką, w warsztatach Szkoła dla rodziców, uczestniczyli w szkoleniach zawodowych (kurs obsługi komputera, kurs prawa jazdy kategorii B), indywidualnych poradach prawnych i w Programie Aktywizacji i Integracji. Osoby nieaktywne zawodowo uczestniczyły w indywidualnej psychoterapii, a rodziny niewydolne wychowawczo objęte były pomocą asystenta rodziny.

Od maja 2018r. realizowany jest projekt Integracja II. Uczestnicy projektu biorą udział w warsztatach ze stylistą, psychologiem, prawnikiem, kosmetyczką, w warsztatach prozdrowotnych, uczestniczą w szkoleniach takich jak: magazynier z obsługą wózków widłowych, obsługa kas fiskalnych oraz stażach zawodowych, indywidualnych poradach prawnych, pośrednictwie i poradnictwie zawodowym, w Programie Aktywizacji i Integracji.

Kobiety wychowujące małoletnie dzieci uczestniczą w warsztacie Aktywna mama.

3.1. Pomoc społeczna

W 2018 roku na terenie miasta Tomaszowa Maz. w ramach zadań własnych i zleconych (bez względu na rodzaj świadczeń, formę, liczbę oraz źródło finansowania) ze wsparcia pomocy społecznej skorzystało łącznie 2498 środowisk, w tym 608 rodzin z dziećmi do 18 roku życia.

Tabela nr 4. Liczba środowisk i rodzin objętych pomocą społeczną MOPS w 2018 roku

Liczba środowisk ogółem	2 498	
Rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
z dziećmi do 18 roku życia	608	650
wielodzietne	145	723
niepełne	330	933
wielopokoleniowe	17	46

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Pomocy Społecznej - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim

Z danych Ośrodka wynika, iż najczęstszą przyczyną korzystania ze wsparcia pomocy społecznej przez rodziny jest bezrobocie. Znaczną liczbę stanowią rodziny wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinie niepełnej i wielodzietnej) Wielopropblematowość w tych rodzinach jest przyczyną trudności w pełnieniu przez nie prawidłowych ról przede wszystkim rodzicielskich, jak również społecznych.

Głównym punktem wyjścia do określenia celów niniejszego Programu była analiza danych o rodzinach objętych systemem wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim.

Zadania ujęte w Programie są ukierunkowane na wsparcie rodzin przeżywających trudności oraz przywrócenia zdolności i kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 5. Dominujące przyczyny kryzysu w rodzinach z dziećmi do 18 r.ż. objętych pomocą MOPS w 2018 roku

Przyczyny	Liczba rodzin
pozostawanie opiekunów bez pracy - bezrobocie	528
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (zwłaszcza w rodzinie niepełnej i wielodzietnej)	362
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	58

niepełnosprawność opiekunów	112
alkoholizm	101
długotrwała choroba lub ciężka choroba	106
niepełnosprawność dzieci	58
przemoc w rodzinie	45
narkomania	1

Źródło danych: Dane uzyskane z Działu Pomocy Społecznej - MÓPS w Tomaszowie Mazowieckim

Jedną z form pomocy udzielanych rodzinom z dziećmi, jest objęcie wszystkich potrzebujących dzieci pomocą w formie posiłku w ramach wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania. 13 stycznia 2019 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego podjęła Uchwałę Nr III/25/2018 w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Tym samym swoją moc prawną straciła dotychczasowa Uchwała Nr XLV/444/2014 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 29 stycznia 2014r. „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Dzięki korzystnym zmianom zawartym w uchwale, z programu osłonowego będzie mogła skorzystać większa liczba dzieci i młodzieży.

Tabela nr 6. Liczba dzieci, którym przyznano posiłki w ramach wieloletniego programu osłonowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Rok	Liczba dzieci objętych posiłkami
2016	1164
2017	774
2018	664

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Pomocy Społecznej – sekcja świadczeń MÓPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość opieki nad rodzinami dysfunkcyjnymi przez asystentów rodziny.

Rodziny, które przeżywają trudności w pełnieniu ról opiekuńczych i wychowawczych od 2012 roku obejmowane są pomocą w formie asystenta rodziny, którego głównym zadaniem jest m. in. : opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów

socjalnych, psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, a także podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

W 2017 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, którzy swoją opieką obejmowali 54 rodziny, w tym 142 dzieci, natomiast w 2018 roku 4 asystentów pracowało z 60 rodzinami, w tym z 151 dziećmi.

W 2018r. dwie rodziny objęte były wsparciem asystenta rodziny zgodnie z ustawą „Za życiem”, która określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin.

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują na szereg problemów, które zaburzają prawidłowe funkcjonowanie rodzin i przyczyniają się do powstawania negatywnych zjawisk społecznych takich jak: alkoholizm, narkomania i uzależnienia od dopalaczy czy przemoc w rodzinie. W wyniku pojawiających się dysfunkcji, które dotyczą rodziny dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dzieci umieszczając je w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Efektem tych zjawisk jest pozbawienie opiekunów praw rodzicielskich i umieszczenie dzieci w pieczy.

Według danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim od 2016 do 2018r w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 46 dzieci natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 179 dzieci.

W 2018 roku w pieczy zastępczej umieszczono 22 dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od stycznia 2012 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki ma obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W 2016 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przeznaczył na ten cel kwotę 522.888,39 zł. pokrywając koszty za 96 dzieci, w 2017 roku

kwota ta wynosiła 537.895,29 zł. za 106 dzieci, natomiast w 2018 roku – kwota ta wyniosła 731.181,52zł. za 113 dzieci.

Formą pomocy niepieniężną udzielaną klientom Ośrodka Pomocy Społecznej jest praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych oraz wsparcie psychologiczne i prawne. W 2017 roku z pomocy w formie pracy socjalnej skorzystało 488 rodzin, poradnictwem specjalistycznym objętych było 240 rodzin (udzielono 775 porad psychologicznych i 9 prawnych, w zakresie uzależnień 19). Natomiast w 2018 roku z pomocy w formie pracy socjalnej skorzystało 1895 rodzin, poradnictwem

specjalistycznym objętych było 494 rodziny (udzielono 853 porady psychologiczne). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło 137 porad, ze wsparcia psychologicznego skorzystało 26 rodzin.

Specjalistycznych porad udzielają także inne placówki tj. Poradnia - Psychologiczno Pedagogiczna i Komenda Powiatowa Policji. Łączna liczba udzielonych porad 580.

Poradnictwo specjalistyczne obejmowało w szczególności:

- poradnictwo prawne (udzielanie informacji z zakresu prawa rodzinnego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów)
- psychologiczne - relacji rodzinnych, trudności wychowawczych z dziećmi, uzależnieniach, przemocy domowej, zaburzeniach psychicznych, chorobach onkologicznych, problemach bezrobocia, wsparcia emocjonalnego w procesie żałoby, interwencji kryzysowych w trudnych sytuacjach życiowych, mediacji rodzinnych, psychoedukacji.

Powyższe działania miały na celu poprawę funkcjonowania rodziny.

Tabela nr 7. Świadczenia niepieniężne udzielane rodzinom korzystającym z pomocy społecznej MOPS

• Forma świadczeń	Liczba rodzin	
	2017	2018
• Praca socjalna	488	1895
• Poradnictwo specjalistyczne	240	102

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Klubu Integracji Społecznej przy MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na przestrzeni kilku lat podejmował i był inicjatorem wielu działań zmierzających do zminimalizowania problemów stanowiących dysfunkcjonalność rodzin. Jednakże praca z rodzinami wieloproblemowymi jest procesem złożonym i długofalowym dlatego obejmuje wielomiesięczne lub kilkuletnie ramy czasowe i nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Oczekiwane efekty w dużym stopniu zależą od aktywności rodzin, chęci współpracy i otwarcie na konieczne zmiany.

3.2. Świadczenia Rodzinne, Fundusz Alimentacyjny i Świadczenie wychowawcze

Pieniężne świadczenia rodzinne mają na celu wspieranie rodziny w realizowaniu jej funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej związanych z utrzymaniem dziecka w oparciu o kryterium dochodowe, których środkiem finansowania jest budżet państwa. Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych, jest przeciętny miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie z roku kalendarzowego poprzedzającego okres zasiłkowy.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim obserwuje się spadek liczby rodzin uprawnionych do pobierania świadczeń rodzinnych.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w kolejnych latach wynosiła:

2016 rok – 4381 rodzin

2017 rok – 4070 rodzin

2018 rok – 4010 rodzin

Powodem takiej sytuacji jest przede wszystkim zbyt niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania przez rodziny z tej formy pomocy państwa.

Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 9. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne i alimentacyjne w latach 2016 – 2018

Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	4381	4070	4010
Zasiłki rodzinne z dodatkami (liczba świadczeń)	70715	61181	62191
Zasiłki rodzinne (liczba świadczeń)	52220	44501	45639
Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego:	18505	16680	16552
- urodzenia dziecka	272	196	193
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2022	2029	1940
- samotnego wychowywania dziecka	2768	2231	2026
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	4300	4130	4044
Rozpoczęcie roku szkolnego	3219	2643	3182
Wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	5669	5214	5669
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	553	517	412
Liczba rodzin pobierających Świadczenie Rodzicielskie	189	222	212
Liczba rodzin pobierających świadczenie alimentacyjne	642	596	519
Liczba rodzin, które otrzymały Świadczenie „Dobry Start”	-	-	4950
Liczba rodzin, które otrzymały Świadczenie Wychowawcze 500+	4436	3910	3553
Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie na podstawie ustawy „Za Życiem”		5	6

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego i Świadczenia Wychowawczego MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

3.3. Karta Dużej Rodziny

Uchwałą nr XLII/402/2013 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 30 października 2013 roku wprowadzono program działań na rzecz rodzin wielodzietnych pod nazwą Tomaszowska Karta Dużej Rodziny 3+. *Głównymi celami programu są m. in.: promowanie modelu rodziny wielodzietnej oraz kształtowanie pozytywnego jej wizerunku, przeciwdziałanie niekorzystnej sytuacji demograficznej w Tomaszowie Mazowieckim, a także wspieranie funkcji rodzicielskiej poprzez wyrównywanie szans lepszemu rozwojowi dzieci wychowywanych w rodzinie wielodzietnej.* Program oferuje system ulg i zniżek. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej oraz rekreacyjnej na terenie miasta i kraju nie tylko w sektorze publicznym, ale również prywatnym.

Na koniec 2016 roku program Tomaszowskiej Karty Dużej Rodziny 3+ obejmował 633 rodziny. W okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku wydanych zostało 868 kart Tomaszowianina 3+ oraz 316 kart Młodego Tomaszowianina 3+. W 2018 roku wydano 43 roczne Karty Tomaszowianina- Duża Rodzina 3+, 36 rocznych Kart Młodego Tomaszowianina – Duża Rodzina 3+, 407 trzyletnich Kart Tomaszowianina – Duża Rodzina 3+, 427 trzyletnich Kart Młodego Tomaszowianina – Duża Rodzina 3+.

Wydano także Ogólnopolskie Karty 3+:

W 2016 roku – 165 kart opiekunom i 297 dzieciom

W 2017 roku – 111 kart opiekunom i 203 dzieciom

W 2018 roku- 111 kart opiekunom i 188 dzieciom

3.4. System edukacyjno – wychowawczo - opiekuńczy

Jednym z elementów systemu oświaty oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci jest edukacja szkolna i przedszkolna. Struktura organizacyjna oświaty zapewnia w szczególności realizację prawa dzieci do nauki poprzez kształcenie, wychowanie i opiekę. Odgrywa ona szczególną rolę w rozwoju zdolności dzieci do uczenia się oraz w rozwoju psychicznym i społecznym.

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonuje kilka placówek oświatowych odpowiedzialnych za wychowanie i opiekę najmłodszych mieszkańców miasta :

2016r.-2 żłobki niepubliczne (31 os.)

2017r.-2 żłobki niepubliczne (45 os.)

2018r.-3 żłobki niepubliczne (88 os.)

2016r., 2017r., 2018r. – 1 żłobek samorządowy – łączna ilość miejsc 95.

(Źródło danych: Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego)

Tabela nr 11. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli

Placówki wychowania przedszkolnego	Liczba dzieci w roku szkolnym 2016	Liczba dzieci w roku szkolnym 2017	Liczba dzieci w roku szkolnym 2018
przedszkola publiczne	1558	1541	1 491
przedszkola niepubliczne	541	625	675
Ogółem	2099	2166	2166

Źródło danych: Dane Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.

Edukacja szkolna w 2016 roku odbywała się w 5 gimnazjach oraz w 8 szkołach podstawowych, natomiast w 2017 roku realizowana była w 11 placówkach publicznych (11 szkół podstawowych w tym 5 z klasami gimnazjalnymi) i 3 placówkach niepublicznych (3 szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi). W roku 2018 na terenie miasta funkcjonowały 3 szkoły podstawowe niepubliczne z oddziałami gimnazjalnymi oraz 1 szkoła publiczna z oddziałami gimnazjalnymi i 11 szkół podstawowych publicznych w tym: 5 szkół podstawowych z klasami gimnazjalnymi.

Tabela nr 12. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów

Szkoła	Liczba uczniów w roku szkolnym 2016	Liczba uczniów w roku szkolnym 2017	Liczba uczniów w roku szkolnym 2018
szkoły podstawowe publiczne	3830	4342	4853
szkoły podstawowe publiczne z oddziałami gimnazjalnymi	-	1092*	515*
szkoły podstawowe niepubliczne	165	213	254
szkoły podstawowe niepubliczne z oddziałami gimnazjalnymi	-	68**	32**
szkoła podstawowa publiczna dla dorosłych	-	7	22
gimnazja publiczne	1666	-	-
gimnazja niepubliczne	98	-	-
gimnazjum publiczne dla dorosłych	45	-	-
szkoła podstawowa dla dorosłych z oddziałami gimnazjalnymi	-	45***	21***

Ogółem	5804	5767	5697
---------------	-------------	-------------	-------------

Źródło danych: Dane Wydziału Edukacji Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim

* liczba uczniów w oddziałach gimnazjalnych w szkołach podstawowych

** liczba uczniów w oddziałach gimnazjalnych w szkołach podstawowych niepublicznych

*** liczba uczniów w oddziałach gimnazjalnych w szkole podstawowej dla dorosłych

Rodziny znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, mogły skorzystać z pomocy w formie stypendium szkolnego. W 2018 r. wypłacono 476 stypendiów. Kwota najniższego stypendium miesięcznie wynosiła 170,00 zł, a najwyższego 960,00 zł. Inną formą pomocy, która przysługuje uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego jest zasiłek szkolny. W roku 2018 wypłaconych zostało 10 zasiłków szkolnych. Kwota zasiłku szkolnego wypłaconego w okresie 2016-2017 r. wynosiła 500,00 zł, a od 2018r. wynosi 600,00zł.

Łączna kwota poniesionych wydatków na stypendia i zasiłki szkolne w latach 2016 – 2018 wyniosła: w 2016r. - 983.871,00zł.; w 2017r. - 616.822,12zł.; w 2018r. - 599.861,52zł.

Tabela nr 13. Stypendia i zasiłki szkolne przyznane dla uczniów w latach 2016-2018

Rok	Liczba uczniów którzy otrzymali stypendia szkolne	Liczba uczniów którzy otrzymali zasiłki szkolne
2016	966	8
2017	594	8
2018	476	10

Źródło danych: Dane z Działu Pomocy Społecznej MOPS w Tomaszowie Mazowieckim

Dostępna formą wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych są placówki wsparcia dziennego (światlice). Na terenie miasta działają aktualnie cztery: Socjoterapeutyczna Światlica Środowiskowa „Krasnoludek” prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci ul. Św. Antoniego 55, przy Stowarzyszeniu Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych ul. Kombatantów 3 i Światlica Środowiskowa „TOMY” ul. Jerozolimska 1 E oraz ZHP Chorągiew Łódzka Hufiec Tomaszów Maz. Al. J. Piłsudskiego 34.

Tabela nr 14. Liczba dzieci uczęszczających do światlic na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Rok	Światlice socjoterapeutyczne		Światlice środowiskowe	
	Liczba światlic	Liczba dzieci	Liczba światlic	Liczba dzieci
2016	2	75	1	30

2017	2	75	2	60
2018	2	75	2	60

Źródło danych: Dane Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim

Placówki te nie tylko zapewniają opiekę po zajęciach szkolnych, ale również organizują dzieciom czas wolny, pomoc w nauce i rozwijaniu zainteresowań, współpracują z rodzicami i innymi placówkami kulturalno – oświatowymi.

3.5. Sytuacja mieszkaniowa

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonują trzy spółdzielnie mieszkaniowe: SM Przodownik, SM Grota i SM Nasza Chata.

Podmiotem wyznaczonym przez Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego do zarządzania i gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy jest Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Gmina - Miasto Tomaszów Maz. w 2018r. posiadała 168 mieszkań socjalnych zamieszkałych oraz 26 lokali pustych.

W tym samym roku zarejestrowano 30 podań o przyznanie lokalu socjalnego z zasobów gminy, zrealizowanych zostało jedynie 9. Tym samym posiadany zasób nie zabezpiecza potrzeb mieszkaniowych osób i rodzin oczekujących na przydział lokalu z terenu miasta.

Łącznie 814 rodzin w 2018r. nie uregulowało opłat za zajmowane mieszkanie spółdzielniom mieszkaniowym. Natomiast w Tomaszowskim Towarzystwie Budownictwa Społecznego 542 rodziny posiadają zadłużenie w czynszu powyżej 6-u miesięcy. W konsekwencji rodziny zagrożone są egzekucjami komorniczymi i eksmisjami, co skutkuje utratą mieszkania lub pogorszeniem warunków mieszkaniowych.

Tabela nr 15. Liczba rodzin z zadłużeniem w czynszu w 2018 roku.

Właściciel/Zarządca	Liczba rodzin
Spółdzielnia Mieszkaniowa „ Przodownik”	728
Spółdzielnia Mieszkaniowa „ Nasza Chata”	32
Spółdzielnia Mieszkaniowa „ Grota”	54
Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	542
OGÓLEM	1356

Źródło danych: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych z TTBS i spółdzielni mieszkaniowych w Tomaszowie Mazowieckim

W latach 2016 - 2018 orzeczonych zostało 49 wyroków o eksmisje.

Tabela nr 16. Liczba orzeczonych i zrealizowanych wyroków o eksmisję w Tomaszowie Mazowieckim

Właściciel/Zarządca	Liczba orzeczonych wyroków o eksmisję				Łącznie	
	2016	2017	2018			
Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	17	7	7		31	
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przodownik”	3	5	1		9	
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasza Chata”	1	1	1		3	
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Grota”	2	2	2		6	
OGÓLEM					49	

Źródło danych: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych z TTBS i spółdzielni mieszkaniowych

Wielkość problemów wskazuje na konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji mieszkańców, kształtowania poczucia odpowiedzialności za miejsce, w którym mieszkają. W celu udzielenia pomocy mieszkańcom posiadającym zadłużenia w czynszu i ograniczenia najbardziej drastycznych form egzekucji należności, czyli eksmisji zostało podpisane porozumienie pomiędzy Gminą – Miasto Tomaszów Mazowieckim a Tomaszowskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego w oparciu o Uchwałę Rady Miejskiej Nr 310/208 z dnia 19.12.2008r. dotyczące możliwości odpracowania zadłużenia z tytułu użytkowania lokalu mieszkalnego. TTBS w/m podpisał w okresie od I - XII 2018r. umowy z 10 osobami na odpracowanie zadłużenia w czynszu (w tym dwie osoby odpracowywały zadłużenie z jednego mieszkania). Natomiast MOPS w/m w 2018 r. zawarł z 5 osobami kontrakty socjalne na odpracowanie zaległości w czynszu.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego skorzystało:

w 2016 roku - 1050 rodzin

w 2017 roku - 903 rodziny

w 2018 roku - 970 rodzin

Rodziny korzystające z dodatku mieszkaniowego mogą również ubiegać się o pomoc w postaci dodatku energetycznego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim dysponuje 6 mieszkaniami chronionymi, w których obecnie przebywa 20 osób, w tym 9 dzieci.

Pobyt w takim mieszkaniu może być przyznany osobie lub rodzinie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Ta forma pomocy społecznej jest świadczeniem niepieniężnym. W chwili obecnej wszystkie lokale są zamieszkałe.

4. Adresaci programu

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Szczególną grupę odbiorców Programu stanowią rodziny doświadczające problemów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, którym ograniczone zostały bądź odebrane prawa rodzicielskie.

5. Zasoby instytucjonalne

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny jest możliwe tylko dzięki wszechstronnej i skutecznej współpracy odpowiednio przygotowanych służb.

Instytucje, organizacje i inne podmioty na terenie miasta realizujące zadania w zakresie wspierania rodzin to w szczególności:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Urząd Miasta
3. Komenda Powiatowa Policji
4. Powiatowy Urząd Pracy
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
6. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7. Placówki oświatowe i kulturalne
8. Organizacje pozarządowe
9. Parafie i związki wyznaniowe
10. Poradnia psychologiczno – pedagogiczna
11. Zespół Kuratorski Służby Sądowej ds. Rodziny i Nieletnich Sądu Rejonowego
12. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

13. Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych

14. Lokalne media

6. Analiza SWOT

W programie zastosowano analizę SWOT jako narzędzie określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla sfery społecznej miasta Tomaszowa Mazowieckiego dotyczącej wspierania rodziny. Analizę przeprowadzili pracownicy socjalni MOPS w Tomaszowie Mazowieckim opierając się na wiedzy i doświadczeniu w pomocy rodzinie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Szeroka oferta wsparcia i bezpłatna dostępność poradnictwa specjalistycznego (prawnego i psychologicznego)• Dobra baza i aktywna współpraca instytucji wspierających rodzinę (Policja, Sąd, PCPR, MOPS, służba zdrowia, oświata, parafie)• Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie• Zapewnienie opieki asystentów rodziny• Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej• Prowadzenie polityki prorodzinnej (Tomaszowska Karta Dużej Rodziny)• Oferta programowa ośrodków kultury zajęć pozalekcyjnych skierowana dla tomaszowskich uczniów• Dobrze rozwinięty system pieczy zastępczej• Działalność profilaktyczna i edukacyjna Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych• Funkcjonowanie Ośrodka Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none">• Zjawisko marginalizacji dzieci i młodzieży wynikającej z problemów społecznych tj.: narkomania, uzależnienia od środków psychoaktywnych, dopalaczy, alkoholu• Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych• Niski poziom aktywności społecznej i zawodowej klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów• Dziedziczenie ubóstwa przez osoby korzystające z pomocy społecznej• Wyuczona bezradność i roszczeniowość wśród osób korzystających z pomocy społecznej• Niski poziom wykształcenia wśród klientów pomocy społecznej• Trudności w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych przez osoby opuszczające system pieczy zastępczej• Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych

<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność specjalistycznych usług opiekuńczych • Praca socjalna prowadzona przez MOPS • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży • Realizacja wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansującego dożywianie dzieci • Wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej i pieczy zastępczej • Funkcjonowanie na terenie miasta świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży • Organizowanie licznych imprez okolicznościowych promujących wartości rodzinne 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastające koszty utrzymania rodziny • Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę, częste zmiany partnerów)
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym unijnych na rzecz pomocy rodzinie • Możliwość pozyskania środków na realizację projektów zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób i rodzin • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Edukacja rodziców w szczególności poprzez udział w warsztatach dotyczących radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzaniem budżetem domowym • kształtowanie ogólnopolskiej polityki prorodzinnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne zjawiska i procesy demograficzne • Szerzące się ubóstwo wśród osób pracujących • Niekorzystne przepisy – zbyt niskie kryteria dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, wychowawczych 500+ • Niekorzystna polityka mieszkaniowa • Kryzys rodziny – wzrost liczby rodzin niewydolnych opiekuńczo – wychowawczo • Brak zainteresowania i zaangażowania rodziców w problemy dzieci i spędzania wolnego czasu • Zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej oraz dziedziczenia biedy • Długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej • Zanik więzi i tradycji rodzinnych

- Przenoszenie ciężaru finansowania zadań rządowych na poziom gminy i powiatu bez wystarczającego zabezpieczenia finansowego
- Pogłębiające się w społeczeństwie problemy i zjawiska patologiczne – przemoc, narkomania, inne uzależnienia
- Wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- Brak umiejętności radzenia w sytuacjach kryzysowych
- Niewystarczające wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania

7. Słowniczek

Asystent rodziny – osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowywania dzieci.

Instytucjonalna piecza zastępcza – system pieczy zastępczej sprawowany w formie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistycznego.

Mieszkanie chronione – jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Placówka wsparcia dziennego (światlica) – wspiera rodziny poprzez objęcie dziecka dzienną opieką i wychowaniem, pomocy w nauce, rozwoju zainteresowań. Może być prowadzona w formie opiekuńczej, specjalistycznej.

Rodzina wielopokoleniowa – rodzina, która składa się z kilku generacji, gdzie zarówno dziadkowie, ich potomstwo oraz wnuki zamieszkują wspólnie.

Rodzina niepełna – rodzina, w której dziecko jest wychowywane przez jedną osobę dorosłą, na której spoczywa odpowiedzialność za gospodarstwo domowe.

Rodzina wielodzietna – rodzina wychowująca troje lub więcej dzieci.

Rodzina dysfunkcyjna (dysfunkcyjna) – to taka, która przez zaburzone relacje, zasady, czy komunikację nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji.

Rodzinna piecza zastępcza – system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi rodziny zastępcze zawodowe, niezawodowe, spokrewnione oraz rodzinne domy dziecka.

System pieczy zastępczej – zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców.

Wspieranie rodziny – to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej funkcji.

8. Cele programu

Cel główny programu:

Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez zintegrowanie działań wspomagających i profilaktyki.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom podstawowych potrzeb socjalno – bytowych.
2. Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.
3. Kształtowanie świadomości i postaw rodzicielskich.
4. Podejmowanie działań umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

CEL1: Zapewnienie rodzinom podstawowych potrzeb socjalno – bytowych.

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Oczekiwane efekty
Zapewnienie rodzinom wsparcia w formie świadczeń pieniężnych	MOPS	Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie: - zasiłku celowego - zasiłku okresowego - dodatku mieszkaniowego - energetycznego - stypendium - zasiłku szkolnego - świadczeń rodzinnych - świadczeń alimentacyjnych - świadczeń Dobry Start - świadczeń rodzicielskich - świadczeń Za życiem	Poprawa sytuacji dziecka i rodziny
Zapewnienie rodzinom pomocy rzeczowej (środki czystości, odzież, żywności); organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	MOPS Organizacje pozarządowe Parafie UM Tomaszowa Maz.	Liczba rodzin którym udzielono pomocy w formie: - środków czystości - odzieży - żywności Liczba dzieci uczestniczących w zorganizowanym wypoczynku	Objęcie jak największym wsparciem rodzin i dzieci
Zapewnienie dożywiania dzieciom w żłobkach, przedszkolach i szkołach	MOPS; Placówki oświatowe	Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych przez MOPS	Objęcie pomocą w formie dożywiania jak największej liczby dzieci Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży
Zapewnienie mieszkania chronionego dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wychowanków Domu Dziecka, Ośrodków Szkolno - Wychowawczych	MOPS	Liczba osób w mieszkaniach chronionych; w tym liczba dzieci	Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i zabezpieczenie tymczasowego pobytu rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym i osobom opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze
Tworzenie nowych mieszkań chronionych, współfinansowanych ze środków własnych i dotacji zewnętrznych	MOPS/KIS UM Tomaszowa Maz. MPiPS	Liczba nowo powstałych mieszkań chronionych	Zapewnienie bezpieczeństwa i zabezpieczenie tymczasowego pobytu rodzinom zagrożonym marginalizacją i osobom

			opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze
Podjęcie działań na rzecz rodzin posiadających zadłużenie w czynszu w celu zapobiegania eksmisji	MOPS; TTBS; Spółdzielnie mieszkaniowe; UM Tomaszowa Maz.	Liczba rodzin, z którymi podjęto działania na rzecz zmniejszenia zadłużenia czynszowego	Zapobieganie eksmisjom, Zmniejszenie liczby rodzin z zadłużeniem czynszowym
Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPS; UM Tomaszowa Maz.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej Kwota poniesionych kosztów	Realizacja zobowiązań gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
<i>CEL2: Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.</i>			
Zapewnienie wsparcia rodzinom w formie pracy asystenta rodziny	MOPS	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba dzieci w tych rodzinach	Poprawa funkcjonowania rodziny Rozwinięcie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	MOPS	Liczba monitorowanych rodzin liczba dzieci w tych rodzinach	Poprawa funkcjonowania rodziny
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami	MOPS	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	Wsparcie i pomoc rodzinom w nabywaniu prawidłowych umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zachowań społecznych
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego umożliwiającego korzystanie z różnych form wsparcia	MOPS; UM Tomaszowa Maz.; Organizacje pozarządowe;	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa Liczba udzielonych porad w tym: - pedagogicznych	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz relacji między członkami rodziny; Kompleksowa pomoc rodzinie przeżywającej trudności;

	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna; PCPR; KPP	- psychologicznych - prawnych - w zakresie uzależnień	Zapewnienie maksymalnego wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinach mających problem w wypełnianiu swoich funkcji	MOPS; Placówki oświatowe; Kuratorzy sądowi; PCPR; KPP; Organizacje pozarządowe Poradnie; podstawowej opieki zdrowotnej	Liczba monitorowanych rodzin i dzieci	Natychmiastowe reagowanie służb na pojawiające się problemy w rodzinie; Udzielenie kompleksowego wsparcia i pomocy
Działania aktywizujące zawodowo i społecznie członków rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych wykluczeniem społecznym	MOPS/KIS; PUP	Liczba osób objętych działaniami programów aktywizujących Liczba osób zaktywizowanych	Poprawa sytuacji finansowo -materialnej rodzin; Nabycie nowych doświadczeń i kwalifikacji zawodowych; Poprawa kompetencji psychospołecznych
Wsparcie i pomoc wolontariuszy w rodzinach z dziećmi	MOPS; UM Tomaszowa Maz.; Organizacje pozarządowe	Liczba rodzin, w tym dzieci objętych wolontariatem	Zwiększenie skuteczności pomocy na rzecz rodzin i dzieci
Zapewnienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej możliwości uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego	Świetlice środowiskowe; Parafie i związki wyznaniowe; Organizacje pozarządowe	Liczba placówek o charakterze socjoterapeutycznym i opiekuńczo - wychowawczym Liczba dzieci biorących udział w zajęciach	Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży poprzez: - zapewnienie opieki wychowawczej, - tworzenie warunków do nauki i pomocy w nauce - rozwijanie zainteresowań i uzdolnień jak największej liczby dzieci
Cykliczne spotkania przedstawicieli instytucji, służb miejskich i organizacji w celu rozwijania współpracy rzecz pomocy i wspierania rodziny i dzieci	MOPS; Placówki oświatowe; Kuratorzy sądowi; PCPR; KPP; Organizacje pozarządowe	Liczba przeprowadzonych spotkań Liczba osób biorących udział w spotkaniach	Opracowanie nowych rozwiązań i dobrych praktyk na rzecz wspierania rodziny
<i>Cel 3. Kształtowanie świadomości i postaw rodzicielskich</i>			

Prowadzenie działań profilaktyczno - edukacyjnych (warsztatów, spotkań, pogadanek, realizacja programów profilaktycznych) dla rodziców mających na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczych	MOPS/KIS UM Tomaszowa Maz.; KPP; MKRPA; Kuratorzy sądowi; placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych działań, w tym: - warsztatów, spotkań, pogadanek, - realizacja programów profilaktycznych Liczba osób biorących udział w działaniach profilaktycznych	Podniesienie poziomu świadomości rodziców; na temat zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych uzależnień
Udział w miejskich i ogólnopolskich kampaniach prorodzinnych, festynach promujących pozytywny wizerunek rodziny oraz formy aktywnego i wspólnego spędzania czasu	MOPS; UM Tomaszowa Maz.; Organizacje pozarządowe; Parafie; Placówki kulturalne	Liczba zrealizowanych działań promocyjnych Liczba zaangażowanych instytucji	Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,
Wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez kontynuowanie i realizację Ogólnopolskiej oraz Tomaszowskiej Karty Dużej Rodziny 3+	UM Tomaszowa Maz.	Liczba wydanych kart Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny Karta Tomaszowianina Duża Rodzina Karta Młodego Tomaszowianina Duża Rodzina	Wsparanie i promowanie funkcji rodzicielskiej poprzez wyrównywanie szans lepszemu rozwojowi dzieci wychowywanych w rodzinie wielodzietnej
<i>Cel4: Podejmowanie działań umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.</i>			
Utrzymywanie osobistych kontaktów rodziców z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej (z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów)	MOPS; PCPR	Liczba rodzin utrzymujących kontakty z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	Wsparanie rodzin w utrzymywaniu więzi rodzinnych Powrót dziecka do środowiska naturalnego
Wsparanie rodzin w działaniach zmierzających do powrotu dziecka do środowiska naturalnego poprzez opracowanie indywidualnych planów pracy z rodziną	MOPS; PCPR; Kuratorzy sądowi	Liczba opracowanych indywidualnych planów pracy z rodziną (pracownik socjalny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej) Liczba rodzin do których powróciły dzieci z placówek pieczy zastępczej Liczba dzieci które powróciły do rodziny biologicznej	Powrót dziecka do środowiska naturalnego

9. Finansowanie programu

Źródłem finansowania zadań przyjętych w Miejskim Programie Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 będą środki finansowe z budżetu miasta Tomaszowa Mazowieckiego, dotacje

zewewnętrzne oraz środki pozabudżetowe. Przewidywany koszt rocznej realizacji Programu szacowany jest na kwotę ok. 4 mln zł.

10. Monitorowanie i realizacja programu

Koordynatorem programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim. Ramy czasowe programu obejmują lata 2019-2021. Zadania Programu będą realizowane przy udziale i współpracy podmiotów partnerskich w formie pracy ciągłej przez cały okres jego obowiązywania. Stały monitoring przebiegu Programu prowadzony będzie poprzez wymianę informacji przez realizatorów, które dostarczą podstaw do planowania i opracowania działań profilaktycznych na kolejne lata oraz stanowić będą przesłanki do dokonania oceny ich skuteczności i wprowadzania ewentualnych zmian. Do 28 lutego każdego roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim będzie przedkładał Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego sprawozdanie zbiorcze z realizacji Programu, sporządzone na podstawie informacji zebranych przez poszczególnych realizatorów zadań.

11. Zakładane efekty realizacji programu

- Rozszerzenie form pomocy i wsparcia rodzinie
- Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej
- Reintegracja rodzin poprzez powrót dziecka do naturalnego środowiska
- Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i społecznych
- Wzrost aktywności społecznej i zawodowej rodzin